

Uchwała nr 2/2021
Zebrania Ogólnego Akademii Młodych Uczonych PAN
z dnia 19 maja 2021 r.

w sprawie finansowania badań podstawowych i Narodowego Centrum Nauki

Na podstawie § 2 pkt 7 lit. c Regulaminu Akademii Młodych Uczonych PAN z dnia 22 maja 2020 r., Zebranie Ogólne Akademii Młodych Uczonych postanawia, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się stanowisko Akademii Młodych Uczonych dotyczące finansowania badań podstawowych i Narodowego Centrum Nauki stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Akademii Młodych Uczonych

(-) KAROL PALKA

Stanowisko Akademii Młodych Uczonych PAN w sprawie finansowania badań podstawowych i Narodowego Centrum Nauki

Badania podstawowe umożliwiają poznanie praw natury, zrozumienie procesów społecznych i wytworów kultury człowieka, a także stanowią fundament techniki. O ich znaczeniu mieliśmy okazję przekonać się w trakcie kryzysu pandemicznego: bez ich osiągnięć opracowanie w krótkim czasie skutecznych szczepionek przeciwko COVID-19 nie byłoby możliwe. Poszukiwanie odpowiedzi na fundamentalne pytania dotyczące człowieka i otaczającego go świata ma, oprócz potencjalnych zastosowań praktycznych, również kluczowe znaczenie dla budowania i umacniania potencjału intelektualnego i kulturowego państwa.

W Polsce zasadniczą rolę w finansowaniu badań podstawowych odgrywa Narodowe Centrum Nauki. Wypracowane przez NCN zasady oceny wniosków spełniają najwyższe światowe standardy, a sprawne działanie instytucji pozwala polskim naukowcom, zarówno tym doświadczonym, jak i dopiero rozpoczynającym karierę, realizować ambitne plany i budować zespoły. Ze względu na znaczenie konkursów NCN dla rozwoju nauki w Polsce niepokoić musi zatem fakt, iż w ostatnich latach wysokość dotacji celowej dla tej instytucji utrzymuje się na stałym poziomie, co - wobec wzrostu kosztów wynagrodzeń oraz aparatury badawczej - jest równoznaczne z jej realnym zmniejszeniem¹. **Bezpośrednim tego skutkiem jest znaczący spadek wskaźnika sukcesu w konkursach NCN:** zmniejszył się on z 26% w 2017 r. do 16% w 2020 r. Oznacza to, że coraz częściej nie uzyskują finansowania projekty o znacznym potencjale naukowym.

Jeśli sytuacja ta nie ulegnie wkrótce zmianie, szanse na powodzenie w konkursie grantowym staną się niewspółmiernie małe w stosunku do nakładu pracy koniecznego do przygotowania wniosku. Sprawi to, że wielu znakomitych naukowców zrezygnuje z ubiegania się o środki NCN, co przyczyni się do obniżenia poziomu konkursów. Z kolei niedostateczne finansowanie badań podstawowych będzie miało poważne negatywne skutki dla rozwoju nauki w Polsce i jej znaczenia w świecie. Odczują je w pierwszej kolejności badacze rozpoczynający karierę i naukowcy z mniejszych ośrodków.

Akademia Młodych Uczonych apeluje do Ministra Edukacji i Nauki oraz przedstawicieli władz RP o pilne znaczące zwiększenie finansowania Narodowego Centrum Nauki oraz badań podstawowych.

¹ Por.

http://www.rgnisw.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2021_04/7615067220b29f8e6d43c98b8544f5e1.pdf.